

स्नातकोत्तर शिक्षक परीक्षा

विषय : नेपाली

पाठ्यक्रम

समय: ४ घण्टा

- खण्ड क** : व्याकरण -
वर्ण, सन्धि, संज्ञा, विशेषण, क्रिया, कारक, अव्यय, वचन, काल, लिङ्ग, शुद्धता, वाक्य रचना, समास।
- खण्ड ख** : रचना -
पत्र लेखन, निबन्ध लेखन, उखान-तुक्का, लोकोक्ति, वाग्धारा, गाउँखाने कथा, भिन्नार्थक शब्द, पर्यायवाची शब्द, सार शब्द, विपरीतार्थक शब्द, अनेकार्थक शब्द, भाव-विस्तार, सारांश, कथा रचना।
- खण्ड ग** : छन्द र अलंकार -
(क) छन्द र अलंकारको परिचय, इतिहास, साहित्यमा तिनको महत्व र प्रयोजन।
(ख) प्रचलित वार्णिक, मात्रिक र लोक छन्दहरूका परिचय र उदाहरण।
(ग) प्रचलित शब्दालङ्कार र अर्थालङ्कारहरूका परिचय र उदाहरण।
- खण्ड घ** : नेपाली भाषाको परिचय -
(क) भाषाको अर्थ, परिभाषा र विशेषताहरू।
(ख) नेपाली भाषाको उत्पत्ति।
(ग) नेपाली भाषाको कालक्रमिक इतिहास।
(घ) नेपाली भाषाको शब्द ढुक्टी।
(ङ) नेपाली व्याकरण लेखन परम्परा।
- खण्ड ङ** : पूर्वीय र पाश्चात्य साहित्य सिद्धान्त र वाद -
(क) साहित्यको अर्थ, परिभाषा, साहित्य हेतु र प्रयोजन।
(ख) कविता, कथा, नाटक र विबन्ध साहित्यका तत्वहरूको सामान्य परिचय।
(ग) रसवाद, स्वछन्दतावाद, यथार्थवाद र अस्तित्ववादको सामान्य परिचय।
- खण्ड च** : नेपाली साहित्यको इतिहास -
(क) नेपाली कविता, कथा, निबन्ध, उपन्यास, नाटक र समालोचना साहित्यको संक्षिप्त इतिहास।
(ख) प्रमुख भारतीय नेपाली साहित्यकार र उनीहरूका योगदानको सामान्य परिचय।
- खण्ड छ** : साहित्य -
क. कविको सामान्य परिचयसहित निम्नलिखित कुनै एक काव्यको विश्लेषणात्मक अध्ययन।
लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा - मुनामदन
लेखनाथ पौड्याल - ऋतुविचार

- ख. लेखकको सामान्य परिचयसहित निम्नलिखित कथाहरूको विश्लेषणात्मक अध्ययन ।
- केशवराज पिडाली - दौरा सुरूवाल
सानु लामा - ज्योतिबिनाको उज्यालो
शिवकुमार राई - फ्रण्टियर र माछाको मोल
अच्छा राई 'रसिक' - चपरासी
- ग. लेखकको सामान्य परिचयसहित निम्नलिखित निबन्धहरूको विश्लेषणात्मक अध्ययन ।
- रामकृष्ण शर्मा - वीरगतिको धोको
अच्छा राई 'रसिक' - अनुहार
राजनारायण प्रधान - अभागी जिनियस देवकोटा
तारानाथ शर्मा - नमस्ते
लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा - अषाढको पन्ध्र
- घ. लेखकको सामान्य परिचयसहित निम्नलिखित एकांकीहरूको विश्लेषणात्मक अध्ययन ।
- मोहन- पुकार - टीका
लीलबहादुर क्षेत्री - माग
बालकृष्ण सम - बोक्सी
ध्रुव लेहागण - मतैक्य
- ङ. लेखकको सामान्य परिचयसहित निम्नलिखित कुनै एक उपन्यासको विश्लेषणात्मक अध्ययन ।
- शिवकुमार राई - डाक बड्गाला
भीम दहाल - अभिष्टको खोज

पाठ्यसामग्री एवं सन्दर्भ पुस्तक

१. माध्यमिक नेपाली व्याकरण र रचना - जनपक्ष प्रकाशन
२. पूर्वोत्तर माध्यमिक नेपाली व्याकरण र रचना - शिवराज शर्मा
३. भाषा साहित्य - डा. राजेन्द्र भण्डारी र पारसमणि शर्म
४. पूर्वीय काव्य सिद्धान्त - डा. केशवप्रसाद उपाध्याय
५. साहित्य परिचय - डा. मोहन हिमांशु
६. नेपाली साहित्यको परिचयात्मक इतिहास - डा. घनश्याम नेपाल
७. आजका कविता (भूमिका) - सम्पा. डा. पुष्प शर्मा
८. नवौं, दशौं, एघारौं र बाह्रौं श्रेणीका
नेपाली पाठ्य पुस्तक - केन्द्रिय शिक्षा माध्यमिक बोर्ड (सीबीएसई)